

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Kfv.III.37.112/2017/6.

A tanács tagjai: dr. Kovács András a tanács elnöke
dr. Kovács Ákos előadó bíró
dr. Fekete Ildikó bíró

A felperes: (...)

A felperes képviselője: (...) jogtanácsos

Az alperes: Pest Megyei Kormányhivatal

Az alperes képviselője: (...) jogtanácsos

I. rendű alperesi beavatkozó: (...)

II. rendű alperesi beavatkozó: (...)

A per tárgya: közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes

A felülvizsgálni kért jogerős határozat: Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság
9.K.27.256/2016/17.

Rendelkező rész

A Kúria a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 9.K.27.256/2016/17. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a Kúria a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 30.000 (harmincezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A lerótt 70.000 (hetvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket a felperes maga viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az I. rendű felperesi beavatkozó a perbeli (...), (...) és (...) hrsz.-ú ingatlanok egy részén kialakított elkerített területen mezőgazdasági termény alapanyag előállítását és kísérleti takarmánygyártó

tevékenységet végez. 1998-tól kezdődően a telephely működése során okozott bűzhatás és az útként nyilvántartott (...) hrsz.-ú ingatlanon engedély nélküli ipari jellegű szennyvíz miatt számos lakossági panasz érkezett. Emiatt az alperes az I. rendű felperesi beavatkozóval szemben több határozatban kötelezettségeket határozott meg, majd 2006. április 25-től megtiltotta számára a tevékenysége folytatását. E határozatnak a beavatkozó nem tett eleget, és erre, valamint a további lakossági bejelentésekre figyelemmel az alperes ismételt helyszíni ellenőrzéseket végzett a telephelyen. Ennek során megállapította, hogy a beavatkozó az (...) hrsz.-ú ingatlanrészen meglévő 150 m²-es technológiai vízgyűjtő medence rekeszeiben tárolt és ismeretlen eredetű ipari szennyvizet átvezette a (...) hrsz.-ú úgynevezett kísérleti tóba, emiatt és mert a helyszínen egyértelműen bűzös élesztő és szennyvízszag volt tapasztalható, illetve a tározómedence környezetében a talajfelszín is szennyezett volt, az alperes megállapította, hogy a tevékenység folytatása során környezetszennyezés következett be, emiatt a beavatkozót a jogszabályok által előírt módon teljes környezetvédelmi felülvizsgálatra kötelezte.

- [2] A vizsgálat záródokumentációja 2012. június 13-án érkezett a hatósághoz. Mindebből, és az eljárás egyéb adataiból a hatóság megállapította, hogy a (...) hrsz.-ú ingatlan a korábban a (...) tulajdonában volt, melynek egyik jogutódja a felperes, míg bérlője, majd társtulajdonosa az I. rendű felperesi beavatkozó. A (...) hrsz.-ú ingatlanak a beavatkozó nem tulajdonosa, egy részének használója, míg a (...) hrsz.-ú ingatlanak a tulajdonosa. Az ingatlanon 2006-ban zöldmezős beruházás keretében irodaház és laboratórium és egy új takarmánykeverő üzem épült. Ezen az ingatlanon fekszik az úgynevezett kísérleti tó is. A (...) hrsz.-ú ingatlan a (...) jogutódjaként került a felperes tulajdonába. Az ingatlanok lényegében a szövetkezetekről szóló 1992. évi I. törvény alapján alakultak ki, és mint már említve volt, ezek mindegyikének egy elkülönített közös részén folyik a beavatkozó tevékenység.
- [3] Az elsőfokú hatóság 2013. május 10. napján kelt KTVF: 9627-9/2013. számú határozatában az I. rendű felperesi beavatkozót a felperessel egyetemlegesen kötelezte a tárgyi ingatlanok vonatkozásában a felszín alatti víz és földtani közeg tekintetében a tényfeltárás folytatására és tényfeltárás alatti kármentesítési monitoring végzésére. Az alperes 2013. december 3. napján hozott 14/6817-20/2013. számú határozatában az elsőfokú határozatot kis részben - a teljesítési határidők tekintetében - megváltoztatta, egyebekben helybenhagyta. Ezt követően az alperes 2014. június 17-én hozott 14/327-12/2014. számú határozatában a korábbi határozatok rendelkező részét megváltoztatta akként, hogy a tényfeltárásra és kármentesítési monitoring végzésére az (...) hrsz.-ú ingatlan vonatkozásában kizárólag az I. rendű felperesi beavatkozót, míg a másik két ingatlan vonatkozásában, melyek közül a másodiknak résztulajdonosa is a felperes, a felperest és a beavatkozót egyetemlegesen kötelezte. Ez utóbbi - a kötelezettség egyetemlegességének rendezéséről szóló - módosító közigazgatási határozatot a felperes keresettel megtámadta, a bíróság keresetet elutasította. A módosító határozat emiatt jogerős lett, azt határidőben a felperes felülvizsgálattal sem támadta meg.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [4] A jogerős 14/6817-20/2013. számú közigazgatási határozattal szemben a felperes keresettel élt, melyben előadta, hogy a hatóság nem tárta fel kellően a tényállást, bizonyítási indítványait nem vette figyelembe. A felperes álláspontja szerint érdemben nem tudott részt venni az eljárásban, a hatóság túl rövid időt biztosított számára az iratok megismerésére. Az egyetemleges kötelezést jogilag megalapozatlannak, gyakorlatban végrehajthatatlannak tartotta.
- [5] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.

Az elsőfokú ítélet

- [6] A Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 9.K.27.205/2014/28. számú ítéletében a keresetet elutasította, ítélete kiterjedt a felelősség kérdésére, megállapítva, hogy ekörben helyes az alperesi álláspont, valamint az ügy érdemére is. Utóbbi tekintetében a keresetet teljes mértékben nem merítette ki.
- [7] A Kúria Kfv.III.37.782/2015/16. számú végzésében a bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte, és a jogerős ítéletet hozó bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. Ítélete indokolásában a Kúria kifogásolta, hogy a közigazgatási és munkaügyi bíróság nem tisztázta a perbeli ingatlanok létrejöttének előzményeit, illetve hogy az (...) hrsz.-ú ingatlan további tulajdonosai miért nem tartoznak felelősséggel a környezetszennyezésért. Nem vizsgálta teljes mértékben a felperesi előadásban foglaltakat, és az egyetemleges kötelezés megalapozottságának kérdését. A Kúria megállapította továbbá, hogy a közigazgatási és munkaügyi bíróság ítélete indokolásában található pontatlanságok kiigazítása is szükséges. Rámutatott egyúttal arra, hogy az alperes a döntéshez szükséges tényállást tisztázta.
- [8] Az így megismételt eljárásban a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a keresetet elutasította. Ítélete indokolásában utalt arra, hogy a szennyezés körülményei és a szennyezés okozójának személye - a hatóság kötelezése szerinti - további tényfeltárás alapján lesz megállapítható. Tisztázta a bíróság ítéletében azt is, hogy miért nincs annak jelentősége, hogy a (...) ingatlan többi tulajdonosa miért nem lett kötelezett, nevezettek ugyanis nem tekinthetők a perbeli esetben környezethasználónak. Ezzel szemben a felperes és az I. rendű felperesi beavatkozó tulajdonosi és ingatlanhasználói minősége az (...) hrsz.-ú és a (...) hrsz.-ú ingatlanon megalapozza egyetemleges felelősségüket a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Kvt.) 102. § (1)-(2) bekezdése alapján. Rögzítette, hogy szemben a felperesi érveléssel az egyetemleges kötelezés nem a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 344. §-án, hanem a Kvt. egyetemleges felelősségre vonatkozó rendelkezésein alapult. A bíróság megállapította, hogy az egyetemleges kötelezés jogszerűségét nem érinti annak esetleges költségvonzata, sem az hogy az ingatlanokon milyen aktuális birtokviszonyok vannak. Részletesen vizsgálta a bíróság az alperesi határozat tartalmi megfelelőségét is, megállapítva, hogy az alperes tényállás-tisztázási kötelezettségének eleget tett, beszerezte a szükséges szakhatósági állásfoglalásokat, határozata nem kizárólag a beavatkozó által benyújtott záródokumentáción és magánszakvéleményen alapult.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [9] Az ítélet ellen a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, melyben az ítélet hatályon kívül helyezésével a kötelezés alóli mentesítésének bírói kimondását, illetőleg a bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Jogszabálysértésként a Ket. 2. § (3), 50. § (1) és (4), 51. § (1) és (6), 57. § (1), 68. § (1), 29. § (3) bekezdésére, 58. §-ára, a Ptk. kártérítési felelősségre vonatkozó rendelkezésére, valamint a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) felülvizsgálati kérelemre vonatkozó előírásaira hivatkozott. Előadta, hogy a bíróság nem tette eleget a Kúria iránymutatásában foglaltaknak. Továbbra is fenntartotta, hogy a perbeli esetben az egyetemlegesség polgári jogi fogalmának alapulvételével kellett volna eljárni, illetve továbbra is vitatta a magánszakvélemény záródokumentációkénti felhasználást. Előadta, hogy a perbeli ingatlanok vonatkozásában nem bizonyított, hogy a felperesi tevékenység okozta volna a szennyezést, ezért felelősségét az eljárásban nem lehetett jogszerűen megállapítani.
- [10] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [11] A felperes felülvizsgálati kérelme az alábbiak szerint alaptalan.

- [12] A Kúria elsőként megállapította, hogy a Pp. 275. § (5) bekezdése követelményként írja elő, hogy a hatályon kívül helyező végzésben a Kúriának az új eljárás lefolytatására vonatkozóan kötelező utasításokat kell adni az eljáró bíróságnak, amely a végzésben kifejtett jogi állásponthez kötve van, azzal ellentétes, vagy attól eltérő határozatot nem hozhat. A felülvizsgálat rendkívüli perorvoslati jellegéből levezethetően a megismételt eljárásban hozott ítélet jogszerűségének felülvizsgálata is korlátozott, csupán arra irányulhat, hogy a Kúria korábbi döntésében hozott iránymutatásnak a megismételt eljárásban hozott ítélet megfelel-e.
- [13] A Kúria ekörben megállapította, hogy Kfv.III.37.782/2015/16. számú végzésben foglalt iránymutatás jogilag releváns részei teljesültek, figyelembe véve az egyetemleges kötelezést érintő 9.K.27.897/2014/28. számú jogerős ítéletet is, amely felülvizsgálati kérelem hiányában ítélt dolognak minősül. Az eljáró bíróság ezért a megállapított tényálláshoz szükséges mértékben eleget tett az iránymutatásban foglaltaknak.
- [14] A Kúria elfogadta az eljáró bíróságnak a tényállás-tisztázására vonatkozó érvelését, valamint - szemben a felperesi felülvizsgálati kérelemben foglaltakkal - azt is osztotta, hogy a tényfeltárással kötelezés jogszerűsége szempontjából nem tulajdonítható jelentőség a végrehajtás gyakorlati nehézségeinek.
- [15] A kötelezés egyetemlegessége körében a Kúria rögzítette, hogy a Kvt. 102. § (1)-(2) bekezdése alapján a környezetkárosodásért, illetve a környezetveszélyeztetésért való felelősség - az ellenkező bizonyításáig - annak az ingatlannak a környezetkárosodás, illetve környezetveszélyeztetés bekövetkezésének időpontját követő mindenkorai tulajdonosát és birtokosát (használóját) egyetemlegesen terheli, amelyen a környezetkárosítást, illetve környezetveszélyeztető magatartást folytatták. A tulajdonos mentesül az egyetemleges felelősség alól, ha megnevezi az ingatlan tényleges használóját, és kétséget kizáróan bizonyítja, hogy a felelősség nem őt terheli.
- [16] Az eljáró bíróság helyesen állapította meg, hogy az egyetemleges kötelezés alapja jelen eljárásban a Kvt. 102. §-a, amely a Ptk. felelősségi szabályaitól független felelősségi alakzatot határoz meg a tulajdonosra és a használóra. Jelen eljárásban a hatóságok, majd a bíróság is rögzítette, hogy a (...) hrsz.-ú ingatlan a felperesi jogelőd tulajdonában állt, majd a beavatkozó használta, míg a (...) hrsz.-ú ingatlanon a felperes és a beavatkozó is végzett tevékenységet, valamint az részben a felperes tulajdonában áll. A feltárt tényállás alapján megállapítható volt, hogy a vizsgált ingatlanok vonatkozásában valószínűsíthetően a felperesi jogelőd, illetve az I. rendű felperesi beavatkozó tevékenységére vezethető vissza a szennyezés forrása.
- [17] Az eljáró bíróság azonban helyesen rögzítette, hogy az alperesi kötelezés a további tényfeltárással irányul, amelynek eredményeként lesz megállapítható teljes bizonyossággal a szennyezés pontos oka és keletkezésének ideje. E további tényfeltárással hiányában, az eddig feltárt tényállás alapján a hatóságok jogszerűen kötelezték felperest és I. rendű felperesi beavatkozót egyetemlegesen a tényfeltárással folytatására és a kármentesítési monitoring tevékenység végzésére. Ez nem jelenti azonban, hogy a tényfeltárással eredményétől függően a felperes esetlegesen nem tud a mentesülésére hivatkozni, illetve nem válhat szükségessé további személyek bevonása az eljárásba.
- [18] Minderre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [19] A felperes felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre, erre tekintettel a Kúria perköltség megfizetésére a felperest a Pp. 270. § (1) bekezdés folytán alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdés szerint kötelezte.
- [20] A perveztes felperes a Pp. 78.§ (1) bekezdése és a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13.§ (2) bekezdése alapján viseli a lerótt felülvizsgálati eljárási illetéket.
- [21] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson bírálta el.

[22] A további jogorvoslat lehetőségét a Pp. 271. § (1) bekezdés e) pontja zárja ki.

Budapest, 2017. október 24.

Dr. Kovács András s.k. a tanács elnöke, Dr. Kovács Ákos s.k. előadó bíró, Dr. Fekete Ildikó s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő